

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl samosoudcem JUDr. Lukášem Hlouchem, Ph.D., ve věci

žalobce: J. P.
trvale
zastoupen Mgr. Vít Křížka, advokát
sídlem Bašty 413/2, 602 00 Brno

proti

žalovanému: Ministerstvo práce a sociálních věcí
sídlem Na Poříčním právu 1/376, 128 01 Praha 2

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 11. 2017, č. j. MPSV-2017/227517-921,
sp. zn. SZ/MPSV-2017/224721-921,

takto:

- I. Žaloba **s e z a m í t á**.
- II. Žalobce **n e m á p r á v o** na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.
- IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Vítu Křížkovi, advokátovi se sídlem Bašty 413/2, 602 00 Brno, se přiznává odměna v částce **2 600,- Kč**, která bude vyplacena z účtu Krajského soudu v Brně ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalobou ze dne 20. 11. 2017, doručenou Krajskému soudu v Brně (dále jen „krajský soud“) dne 23. 11. 2017, žalobce brojil proti rozhodnutí žalovaného ze dne 2. 11. 2017, č. j. MPSV-2017/227517-921, sp. zn. SZ/MPSV-2017/224721-921 (dále jen „napadené rozhodnutí“), jímž bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Brně ze dne 11. 10. 2017, č. j. 344631/2017/BBA, sp. zn. UP/165323/2015/HN (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“).
2. Prvostupňovým rozhodnutím bylo podle ust. § 3 odst. 1 písm. f) ve spojení s ust. § 21 a ust. § 44 odst. 1 a 7 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění ke dni vydání prvostupňového rozhodnutí (dále jen „ZoPHN“) rozhodnuto o odejmutí dávky v podobě příspěvku na živobytí ode dne 1. 10. 2017, a to s odůvodněním, že žalobce nastoupil dne 15. 9. 2017 k výkonu vazby ve Vazební věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno, což bylo doloženo zprávou od Vězeňské služby ČR dne 21. 9. 2017. V souladu s ust. § 3 odst. 1 písm. f) ZoPHN totiž není osobou v hmotné nouzi osoba, jež nastoupila výkon zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby, a to počínaje prvním dnem kalendářního měsíce, následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém tato skutečnost nastala, za předpokladu, že uvedená skutečnost k tomuto dni nadále trvá.
3. Žalobce podal proti prvostupňovému rozhodnutí dne 20. 10. 2017 odvolání, v němž namítal, že nebyly ze strany prvostupňového správního orgánu zohledněny individuální okolnosti případu. Podle názoru žalobce je při posouzení nároku na příspěvek na živobytí nutné zohlednit, že se nachází ve vazbě na základě lživé výpovědi poškozené, která celý incident zavinila. Žalobce navíc neměl možnost dostavit se po zadržení policejní hlídkou do místa svého bydliště, kde má potřebné doklady, osobní věci apod., přičemž na jeho žádosti žádný z oslovených orgánů veřejné moci nereagoval. Žalobce nemůže ve výkonu vazby vykonávat zaměstnání a je celkově bez finančního příjmu, přestože se na něj vztahuje zásada presumpce neviny. Z těchto důvodů je žalobce toho názoru, že nelze rozhodnout o odejmutí příspěvku na živobytí pouze s odkazem na skutečnost, že nastoupil k výkonu vazby, která je šikanózní.

II. Napadené rozhodnutí

4. V odůvodnění napadeného rozhodnutí žalovaný k námitkám žalobce s odkazem na dotčenou právní úpravu uvedl, že nárok na příspěvek na živobytí má pouze osoba, která se nachází v hmotné nouzi a splňuje další podmínky stanovené zákonem. V této souvislosti se pak žalovaný ztotožnil s právním názorem prvostupňového správního orgánu, že bylo na základě potvrzení Vězeňské služby ČR ze dne 21. 9. 2017 spolehlivě prokázáno, že se žalobce nachází od 19. 9. 2017 ve výkonu vazby ve Vazební věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno (počátek vazby 15. 9. 2017), pročez jej

nelze v souladu s ust. § 3 odst. 1 písm. f) ZoPHN za osobu v hmotné nouzi považovat. Ostatně ani sám žalobce nástup k výkonu vazby a její trvání ke dni vydání prvostupňového rozhodnutí nezpochybňoval. Na výzvu k seznámení se s podklady pro vydání rozhodnutí v rámci doručení oznámení o zahájení řízení naopak nijak nereagoval.

5. Pokud se pak jedná o námitku žalobce, že se po zadržení policií nemohl dostavit na ubytovnu, kde má doklady, osobní věci atd., není řešení dané situace v kompetenci prvostupňového správního orgánu, ale sociálního pracovníka ve věznici. O odnětí příspěvku na živobytí bylo rozhodnuto na základě individuálních okolností případu, a to v souladu s ust. § 3 odst. 1 písm. f) ZoPHN, který bez ohledu na zásadu presumpce neviny výslovně stanovuje, že žalobce není z důvodu výkonu vazby osobou v hmotné nouzi, protože mu daný příspěvek nenáleží.

III. Žaloba

6. Žalobce v žalobě namítal, že nemá od okamžiku nástupu k výkonu vazby žádný finanční příjem, přičemž byl předtím veden na Úřadu práce ČR a v této souvislosti pobíral v souladu se zákonem příspěvek na živobytí. Současně s příslušnými orgány spolupracoval, plnil stanovený program, aktivně se zajímal o výkon veřejné služby a hledal si zaměstnání v pracovním poměru.
7. K tomu žalobce doplnil, že byl dne 15. 9. 2017 zadržen policejní hlídkou na základě obvinění poškozené, která uvedla, že ji měl fyzicky napadnout. Z důvodu toho byl žalobce omezen na svobodě, přičemž nemá po dobu výkonu vazby žádný finanční příjem, neboť mu práce není umožněna. V této souvislosti žalobce namítal, že nelze v rozporu se zásadou presumpce neviny považovat výkon vazby bez dalšího za rozhodnou skutečnost pro účely odnětí příspěvku na živobytí. Prvostupňový správní orgán se individuální situací žalobce, včetně podmínek, za kterých vazbu vykonává, nijak nezabýval.
8. S ohledem na skutečnost, že žalobce v žalobě požádal o ustanovení právního zástupce, bylo krajským soudem vydáno usnesení ze dne 5. 1. 2018, č. j. 33 A 50/2017-16, kterým byl žalobci jako zástupce v řízení ustanoven advokát Mgr. Vít Křížka, sídlem Bašty 413/2, 602 00 Brno. Současně byl žalobce v usnesení vyzván k tomu, aby žalobu o zákonem stanovené náležitosti ve lhůtě 15 dnů doplnil. V této souvislosti bylo krajskému soudu ze strany zástupce žalobce doručeno dne 31. 1. 2018 doplnění žaloby, ve kterém bylo mimo jiné uvedeno, že žalobce spatřuje zásah do jeho práv v tom, že mu byl na základě rozhodnutí správních orgánů odňat příspěvek na živobytí, přestože ještě nebylo o jeho vině v trestním řízení pravomocně rozhodnuto. Nebyly navíc dostatečně zjištěny jeho poměry. Z těchto důvodů žalobce navrhl, aby krajský soud napadené rozhodnutí zrušil.

IV. Vyjádření žalovaného

9. Žalovaný v rámci svého vyjádření uvedl, že nárok na příspěvek na živobytí má podle ust. § 21 ZoPHN pouze osoba, která je v hmotné nouzi. Žalobce však tuto primární podmínku nesplňoval, neboť byl dodán dne 19. 9. 2017 do výkonu vazby, přičemž ke dni vydání jak napadeného, tak prvostupňového rozhodnutí její výkon trval.

10. Z toho důvodu bylo na případ žalobce nutné aplikovat ust. § 3 odst. 1 písm. f) ZoPHN. K tomu žalovaný doplnil, že posouzení viny žalobce nemá přímý vliv na nárok na příspěvek na živobytí, neboť je podstatné, že žalobce zákonné podmínky pro přiznání této dávky nesplňoval, pročez nebylo potřeba dále zjišťovat jeho majetkové poměry. S ohledem na tuto skutečnost žalovaný uzavřel, že bylo prvostupňové rozhodnutí vydáno v souladu se zákonem, a to na základě skutkového stavu, který byl zjištěn bez důvodných pochybností. Proto žalovaný krajskému soudu navrhl, aby žalobu jako nedůvodnou zamítl.

V. Skutečnosti zjištěné ze správního spisu

11. Krajský soud předně uvádí, že správní spis v nyní posuzované věci obsahuje listiny související s poskytováním příspěvku na živobytí žalobci od roku 2015. Podle oznámení o přiznání dávky ze dne 20. 8. 2015 byl žalobci přiznán příspěvek na živobytí ve výši 3410 Kč od srpna 2015.
12. Žalobou napadené rozhodnutí se však stejně jako prvostupňové rozhodnutí vztahuje pouze ke skutečnostem, které nastaly až po datu 15. 9. 2017, kdy byl žalobce policií zadržen a následně omezen na svobodě. Z toho důvodu se krajský soud v rámci rekapitulace obsahu správního spisu zaměří pouze na ty podklady, které jsou ve vztahu k posouzení důvodnosti žalobních námitek rozhodné.
13. Ve správním spisu je založena písemnost ze dne 17. 9. 2017, kterou žalobce zaslal prvostupňovému správnímu orgánu, aby jej informoval o tom, že byl dne 15. 9. 2017 po konfliktu s jinou osobou zadržen policejní hlídku a následně vzat do vazby. Současně kromě žádosti o zasílání jednotlivých dávek příspěvku na živobytí na jinou adresu a poskytnutí mimořádné okamžité pomoci argumentoval zejména tím, že bude porušena zásada presumpce neviny, pakliže mu bude odejmut příspěvek na živobytí pouze proto, že byl vzat do vazby.
14. Dále bylo prvostupňovému správnímu orgánu doručeno potvrzení Vězeňské služby ČR ze dne 21. 9. 2017, podle kterého se žalobce nachází ve výkonu vazby ve Vazební věznici a ústavu pro výkon zabezpečovací detence Brno ode dne 19. 9. 2017, a to s počátkem vazby dne 15. 9. 2017, kdy byl omezen na svobodě. Z daného potvrzení rovněž vyplývá, že žalobce nemá finanční příjem.
15. Na základě těchto podkladů bylo žalobci doručeno oznámení o zahájení řízení ve věci odejmutí příspěvku na živobytí ze dne 2. 10. 2017, přičemž byl současně podle ust. § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), poučen o tom, že se může ve stanovené lhůtě seznámit s podklady pro rozhodnutí a vyjádřit se k nim. Jelikož žalobce na výzvu nereagoval, bylo vydáno prvostupňové rozhodnutí, proti kterému se žalobce odvolal.

VI. Posouzení věci krajským soudem

16. Krajský soud předně posuzoval, zda byly splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že žaloba byla podána včas (§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů; dále jen „s. ř. s.“), osobou oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.) a jedná se o žalobu přípustnou (§ 65, § 68, § 70 s. ř. s.).

17. V souladu s ust. § 75 odst. 1, 2 s. ř. s. přezkoumal krajský soud napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů, včetně řízení předcházejícího jeho vydání, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.
18. Soud ve věci rozhodl v souladu s ust. § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení ústního jednání, neboť účastníci řízení s tímto postupem souhlasili (nevyjádřili svůj výslovný nesouhlas s tímto postupem) a krajský soud nepovažoval ústní projednání věci za nezbytné.
19. Žaloba **není důvodná**.
20. Žalobce v žalobě namítal, že nemělo být vydáno prvostupňové a napadené rozhodnutí, na základě kterých bylo rozhodnuto o odnětí příspěvku na živobytí podle ust. § 3 odst. 1 písm. f) ZoPHN. Podle jeho názoru musí být respektována zásada presumpce neviny a skutečnost, že nemá v důsledku vzetí do vazby žádné finanční příjmy a nemůže pracovat. Správní orgány se navíc jeho osobní situací a majetkovými poměry dostatečně nezabývaly. S argumentací žalobce se krajský soud neztotožňuje, a to z následujících důvodů.
21. Podle ust. § 21 odst. 1 ZoPHN platí, že: „*Nárok na příspěvek na živobytí má osoba v hmotné nouzi podle § 2 odst. 2 písm. a), jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob.*“
22. V této souvislosti je v ust. § 3 odst. 1 ZoPHN stanoven taxativní výčet osob, které se za osobu v hmotné nouzi bez ohledu na splnění ostatních zákonných podmínek nepovažují. Mezi tyto osoby spadá podle písm. f) daného ustanovení rovněž osoba, která „*nastoupila výkon zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody nebo byla vzata do vazby, a to počínaje prvním dnem kalendářního měsíce, následujícím po kalendářním měsíci, ve kterém tato skutečnost nastala, za předpokladu že uvedená skutečnost k tomuto dni nadále trvá.*“
23. Pokud pak žalobce v žalobě namítal, že mu neměl být příspěvek na živobytí odňat, je třeba odkázat na související ust. § 44 ZoPHN, podle kterého: „*Změní-li se skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku nebo její výplatu tak, že nárok na dávku nebo na její výplatu zanikne, dávka se odejme nebo její výplata zastaví od prvního dne kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém tato změna nastala.*“
24. Na základě výše uvedeného se proto krajský soud ztotožňuje s právním názorem žalovaného, že vydání rozhodnutí o odnětí příspěvku na živobytí při splnění některé z taxativně stanovených podmínek (ust. § 3 odst. 1 ZoPHN) není věcí správního uvážení, ale povinností příslušných správních orgánů, které jsou stejně jako soudy rozhodující ve správním soudnictví vázány zákonem.
25. Přestože si je krajský soud vědom toho, že orgán pomoci v hmotné nouzi může podle ust. § 3 odst. 3 ZoPHN v odůvodněných případech považovat za osobu v hmotné nouzi také toho, kdo za normálních okolností do této kategorie osob *de iure* nespadá, nelze opomenout, že se tento postup vztahuje pouze k výslovně uvedeným případům, mezi které zákonodárce vzetí do vazby stejně jako výkon zabezpečovací detence nebo trestu odnětí svobody (§ 3 odst. 1 písm. f) ZoPHN zcela záměrně nezahrnul. Krajský soud tedy znovu opakuje, že orgány pomoci v hmotné nouzi v tomto ohledu nedisponují správním uvážením, zda osoby splňující podmínky § 3 odst. 1 písm. f) ZoPHN splňují podmínky hmotné nouze či nikoliv.

26. V tomto kontextu krajský soud nemůže přisvědčit ani námitce žalobce, že se měly správní orgány podle ust. § 3 správního řádu zabývat jeho majetkovými poměry a osobní situací v souvislosti s výkonem vazby. Je totiž nutné připomenout, že bylo v nyní posuzované věci ve vztahu k naplnění zákonného požadavku na zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností dokazování správně zaměřeno pouze na rozhodnou skutečnost, zda byl žalobce vzat do vazby a zda ke dni vydání rozhodnutí o odejmutí příspěvku na živobytí vazba stále trvala či nikoliv. Mezi žalobcem a žalovaným pak není předmětem sporu, že žalobce byl dne 15. 9. 2017 policií zadržen a následně vzat do vazby, která trvala rovněž v okamžiku vydání jak prvostupňového, tak napadeného rozhodnutí. Tato skutečnost ostatně vyplývá kromě obsahu jednotlivých podání žalobce rovněž z potvrzení Vězeňské služby ČR ze dne 21. 9. 2017 a ze dne 10. 11. 2017 (přiloženo k žalobě), která jsou ve spisu založeny.
27. Správní orgány tedy postupovaly v souladu se zákonem, pakliže s odkazem na výše citovaná ustanovení ZoPHN rozhodly o tom, že se žalobci z důvodu výkonu vazby příspěvek na živobytí odnímá. Přestože krajský soud nijak nezpochybňuje tvrzení žalobce, že se na něj během výkonu vazby vztahuje zásada presumpce neviny ve smyslu ust. § 2 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů, nemá to žádný vliv na posouzení nároku na příspěvek na živobytí v režimu ZoPHN. Není totiž v kompetenci správních orgánů ani zdejšího soudu, aby v tomto řízení hodnotily oprávněnost a podmínky výkonu vazby, natož činily závěr o tom, zda se žalobce jednání, které mu je v trestním řízení kladeno za vinu dopustil či nikoliv.
28. Odnětí příspěvku na živobytí navíc nelze považovat za specifickou formu potrestání obviněného z trestného činu, neboť se jedná o pouhý důsledek toho, že účel jeho poskytování v důsledku vzetí do vazby zanikl. Příspěvek na živobytí má totiž stejně jako jiné dávky v režimu dotčené právní úpravy sloužit v souladu s ust. § 1 odst. 1 ZoPHN ve spojení s čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod k poskytnutí pomoci osobám, jejichž příjmy a celkové sociální a majetkové poměry neumožňují aktuální uspokojení základních životních potřeb na úrovni ještě přijatelné pro společnost (k účelu dávek pomoci v hmotné nouzi srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 5. 2006, č. j. 6 Ads 43/2005-51; dostupný na www.nssoud.cz).
29. Smyslem pomoci v hmotné nouzi proto není poskytovat automaticky finanční příjem všem osobám bez zaměstnání, ale umožnit, aby si dotčená osoba byla po dobu objektivního zhoršení sociálních a majetkových poměrů schopna obstarat stravu, bydlení a elementární potřeby nezbytné pro důstojné žití člověka, což je během výkonu vazby či trestu odnětí svobody státem zajištěno.
30. Jak již bylo výše naznačeno, není v kompetenci správních orgánů ani zdejšího soudu, aby konkrétní podmínky výkonu vazby posuzovaly, neboť je rozhodné, že zákonodárce poskytování příspěvku na živobytí během jejího výkonu v ust. § 3 odst. 1 písm. f) ZoPHN vyloučil.
31. Nad rámec uvedeného pak krajský soud dodává, že žalobcem nepřímo odkazovaný rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 13. 8. 2012, č. j. 33 A 1/2012-55, kterým bylo jeho žalobě v jiné právní věci vyhověno, není přílehlavý, neboť se týkal jiných skutkových a právních okolností. V nyní posuzované věci nelze na rozdíl od odkazovaného případu považovat napadené rozhodnutí za nepřezkoumatelné a

nahrazující činnost správního orgánu prvního stupně, protože se žalovaný v rámci potvrzení prvostupňového rozhodnutí zabýval námitkami, které byly žalobcem poprvé uplatněny až v odvolání.

VII. Závěr a náklady řízení

32. Ze všech shora uvedených důvodů bylo o žalobě rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto rozsudku.
33. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu ust. § 60 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl na věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci neúspěšný žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.) a žalovanému v souvislosti s tímto řízením žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly, respektive ani úhradu nákladů řízení nepožadoval, protože se mu náhrada nákladů řízení nepřiznává (výrok III.).
34. Žalobci byl v řízení před soudem ustanoven jako právní zástupce advokát, kterému proto krajský soud přiznal odměnu za zastupování. Ze soudního spisu vyplývá, že právnímu zástupci žalobce vznikly náklady za 2 úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení a písemné podání ve smyslu doplnění žaloby) po 1 000,- Kč podle ust. § 7, ust. § 9 odst. 2, ust. § 11 odst. 1 písm. b), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), a dále má nárok na 2x režijní paušál po 300,- Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Jelikož zástupce žalobce nedoložil, že je plátcem DPH, soud odměnu o tuto částku nezvýšil. Celkem tedy byla zástupci žalobce přiznána odměna ve výši 2 600,- Kč, která bude uhrazena do 30 dnů od právní moci rozsudku, jak je uvedeno ve výroku IV. tohoto rozhodnutí. Náklady právního zastoupení nese v souladu s ust. § 35 odst. 9 s. ř. s. stát.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvojím vyhotovení u Nejvyššího správního soudu. V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Brně dne 10. dubna 2019

JUDr. Lukáš Hlouch, Ph.D.,

v.r.

samosoudce

Za správnost vyhotovení:
K. M.

